

A dramatic mountain landscape featuring a large glacier flowing down a rocky slope. The sky is filled with white clouds, and the foreground shows rugged terrain with patches of green and brown vegetation.

Nepál – nejvyšší hora světa, safari a UNESCO

JE TO KRAJ KONTRASTŮ. ÚZKÉMU PÁSU ZEMĚ, ODDĚLUJÍCÍMU INDII OD TIBETU, DALA PŘÍRODA DO VÍNKU VELKÝ POTENCIÁL: VĚČNĚ ZASNĚŽENÉ ŠTÍTY HIMÁLAJE, KTERÉ LÁKAJÍ TURISTY, NÍŽINY POROSTLÉ PRALESEM PLNÉHO DIVOKÉ ZVĚŘE, JEŽ JSOU IDEÁLNÍ PRO OTEVÍRÁNÍ NÁRODNÍCH PARKŮ I CENNÉ KULTURNÍ A HISTORICKÉ PAMÁTKY. PŘITOM NEPÁL SE ZMÍTÁ V PROBLÉMECH TŘETÍHO SVĚTA A OBYČEJNÍ LIDÉ TU DOSLOVA BOJUJÍ O PŘEŽITÍ.

Drtivá většina západních turistů začíná svou pouť po Nepálu v jeho hlavním městě – Káthmándú. Sem létají letadla, sem vás dovezou cestovní kanceláře. Bohužel právě tady si Nepál poprvé udělá špatnou vizitku. Přinejmenším na první pohled působí Káthmándú jako směsice smogu, troubících aut, pachů jídel smažených na ulici, žebráků a otravných pouličních prodavačů, naháněců trekkingových agentur a taxíkářů. Musíte hledat, abyste našli jeho poklady. Je to trochu paradox, když uvážíme, že v Káthmánduském údolí, kde žije něco přes půl druhého milionu lidí, je hned sedm významných památek zapsáno na seznamu UNESCO. Pro srovnání: v celém Česku je takových míst dvanáct.

ČTVRTĚ TURISTŮ A PESTRÁ HISTORIE

Městská čtvrt, ve které okamžitě končí každý cestovatel, se jmenuje Thamel. Je to takové turistického gheto Káthmándú, kde hledají ubytování i občerstvení

carskou čokoládou a francouzským pečivem, masážní salóny, obchody se značkovým oblečením a výstrojí do hor, cestovní agentury, hotely a restaurace snad se všemi kuchyněmi světa. Průvodce má pravdu, když se v něm píše, že Thamel není Nepál, ale jakási „přestupní stanice“ mezi Východem a Západem.

Když chce člověk zažít opravdový Nepál, nemusí chodit daleko. Stačí se dostat na Durbar Square – centrální náměstí káthmándského starého města. Historická část Káthmándú se zdá oproti Thamelu jako jiný svět – přestože i tady je to plné turistů. Západní podniky vystřídal svatyně a chrámy, kolem se kupí syté oranžové afrikány a všemožné oběti, které místní přinesli bohům, křivolaké uličky připomínají středověk a na zemi se mezi haldami pomerančů, granátových jablek, koření, čaje a pestrobarevného oblečení krčí pouliční prodavači. Dějiny tohoto místa sahají do éry, kdy dnešnímu Káthmándú vládli králové Malla (13. až 18. století). Tehdy město fungovalo jako

hu staletí soupeřila o slávu a moc až do doby, kdy přišli monarchové a sjednotili Nepál. Až do května 2008 byla země královstvím. Dnes se zmítá v politických problémech a takzvané stávky, při nichž jakási vyšší moc velí všechno uzavřít a zablokovat dopravu, jsou tu na denním pořádku.

HORY, KTERÉ VYDĚLÁVAJÍ

Co by byl Nepál bez Himálaje? Jen další zapomenutá zemička třetího světa, kde každodenní život znamená boj o pitnou vodu, trochu úrodné půdy a střechu nad hlavou. Everest v čele dalších osmitisícovek však láká turisty a zemi přináší nemalé zisky. Bohužel valnou většinu z nich zdejší obyčejní lidé nevidí. „Kam jdou všechny ty peníze, co musí horolezci zaplatit, aby je pustili na Everest?!“ rozčiluje se Mahesh Joshi, nepálský byznysmen, který má v Káthmándú cestovní agenturu a pravidelně jezdí do Evropy. Jiný podnikatel, Sharad Parajuli, jež se mimo svůj obchod věnuje i charitě a vede soukromou zdravotnickou organizaci Himalayan HealthCare, mu přizvukuje: „Nepál není bídná země, je to bídně řízená země.“ Obyčejní lidé jsou tu bohužel většinou zaslíbení. Vidí svoji chudobu a bílé cestovatele utrácet celé jmění za jedinou večeři. Nejde jim to do hlavy. To, co je pro ně měsíční plat, jsme ochotni zaplatit za hodinku zábavy – doslova! „Zdejší lidi to nabádá k tomu myslet si, že na Západě rostou dolary na stromech,“ uvažuje Mahesh a dodává: „Je jim potřeba otevřít oči, aby pochopili, že když z tohoto bohatství chtějí něco pro sebe, musí se snažit, musí se naučit myslet ekonomicky, pochopit potřeby turistů a vydělat na jejich zájmu.“

Mahesh Joshi svoji cestovní agenturu řídí, ale když má chuť a čas, neváhá se vydat do nejvyš-

jak baťůžkáři se skromným rozpočtem, tak boháči na luxusní dovolené. Proč? Jednoduše proto, že sem jezdí všichni. A tak se Thamel mění k západnímu obrazu: najdete tu supermarkety se švý-

samostatný stát po boku Patanu a Bhaktapuru, jež leží nedaleko a dnes jsou součástí aglomerace Káthmándú. Tato tři města, která jsou dnes největšími historickými lákadly pro turisty, v průbě-

ších hor světa jako průvodce. Práce to dnes není zdaleka tak těžká, jako tomu bylo před pár desítkami let. V národních parcích, kam se platí povolenka a kde je na každém rohu ubytovna či občerstvovna, jsou cesty vyšlapané a ztratit se tu prakticky nedá. Dokonce i když jde člověk sám, nebezpečí mu prakticky nehrozí. Paradoxně to není jako na slovenských horách, kde vás může příroda pořádně překvapit. V turistických oblastech Himálaje narazíte co chvíli na lidi a počasí se tu sleduje tak bedlivě, že abyste si ublížili, museli byste vyloženě riskovat.

DVA SVĚTY NA JEDNOM ÚBOČÍ

Oblíbených trekingových oblastí je v Nepálu několik. Jezdí se pochopitelně do podhůří Everestu, nejvyšší hory na světě. Vyznavači aktivního odpočinku se to hemží také pod osmitisícovou Annapurnou, na jejíž masiv je mimochodem nádherný výhled i z lehce dostupného města Pokhara, kde se dá romanticky projet po jezeře Phewa Tal, nebo navštívit překrásné vodopády či posvátnou jeskyni. Pěkný je rovněž národní park Langtang, kde cesta vede údolím a trek nezabere víc než týden. Sem se velmi snadno dostanete z Káthmándú.

Právě v oblasti Langtangu můžete na vlastní kůži pocítit, jaké jsou v Nepálu kontrasty a jak jsou životy zdejších obyčejných lidí nerosrovnatelně prostší a chudší, než životy místní „smetánky“. Stačí z turistického regionu, kde prodávají předraženou Coca-Colu a kde se dá sehnat dokonce připojení na internet, zamířit do kopce a přejít sedlo. Ocitnete se v oblasti Ganesh Himal, která je naprosto jiný svět! Od poslední sjezdové cesty jsou to dny cesty, žádné záchody, pochybné školy na spadnu-

tí, pár obchůdků se zvlhlými sušenkami. Syčené nápoje tu neprodávají – kdo by je kupoval?! Jednou z nejprostších vesnic v oblasti je Hindung, jehož domky připomínají spíš než obydlí sklady potravin: jsou malé a po střechu narvané kukuřicí a bramborami. Uvnitř skomírají dohořívající ohně a naplňují titěrnou uličku mezi haldami zeleniny tmavým kouřem. Kdoví, kde tu lidi spí...

KOUPEL SE SLONY A POZOROVÁNÍ KROKODÝLŮ

Podobně jako je tomu v Himálaji, tak je tomu v nepálských nížinách. Kraj známý jako „teraje“ je plochý jako kámen, větčně sežehlý rozpáleným sluncem a v době monzunů bičovaný neúprosnými dešti. Tento region patří v zemi k těm nejlevnějším a místní lidé žijí opravdu prostě. Vede tu pár silnic, podél kterých se rozkládají města utopená v prachu a smogu, nicméně většina obyvatel terají nezná nic jiného než prostý vesnický život. Domy jsou malé a uplácené z hlíny, lidé vaří v ohništích na zemi a vodu čerpají ze studen. Jedí to, co si vypěstují za humny:

hlavně rýži, čočku, někdy brambory, okurky a cibuli.

Uprostřed nepálských nížin však vznikla atrakce pro turisty: národní park Chitwan, zapsaný na seznamu UNESCO. Tady můžete za (na naše poměry) nevelký poplatek absolvovat bohatý program: plavbu po řece Rapti v tradiční dřevěné loďce, při které možná uvidíte krokodýla; takzvaný „Jungle Walk“ – tedy procházku džunglí; nebo třeba projíždku džunglí na slonech. Právě sloni jsou jakýmsi symbolem Chitwanu. Většina jich je domestikovaná, takže se park je-

jich přítomností zas tak nechlubí. Na druhou stranu je zajímavé narážet na obří chobotnatce na každém rohu. Můžete si tu s nimi dopřát koupel v kakaově hnědé řece Rapti a když se vydáte do zdejšího chovného centra slonů, budete moct některé ze slůňat dokonce pohladit. Jen škoda, že sloní život je v Chitwanu stejně těžký jako ten člověčí. Zvířata jsou od rána do večera ve službách turismu – vozí cestovatele na safari, pak se s nimi koupou a zase je vozí... Nadřou se za malinkou odměnu – tak jako drtivá většina Nepálců.

TEXT: MICHAELA „MYSHA“ KOŠTÁLOVÁ

POMOZTE ŠIKOVNÝM NEPÁLČATŮM!

Zeptejte se průměrného Nepálčete, co je Mount Everest, a nebude si jistě – navzdory tomu, že se mu nejvyšší hora světa vypíná pár desítek kilometrů od domova. Školství v odlehklých nepálských vesnicích je na příšerné úrovni a spousta dětí namísto chození do školy pracuje na polích. Těžko jim to můžeme mít za zlé – jíst se přece musí! Už tak **55 % Nepálčat žije o jednom jídle denně – nebo méně**. Každých patnáct minut tu jedno dítě umírá.

90 % obyvatel Nepálu je odkázáno na to, co si vypěstují. Žijí v domech z hlíny, vaří na ohništích a spí na zemi. Do jejich vesnic nevedou sjízdné cesty, není tu elektrika, jediný obchod nebo pořádný záchod.

Nejí se tu nic jiného než rýže se zeleninou a do nejbližší nemocnice je to často dlouhé hodiny strastiplné cesty. Ani když se tam nemocný dostane, nemá vyhráno. **Nepálské zdravotnictví má rozpočet, ze kterého jde jednomu obyvateli zaplatit čtyři aspiriny ročně!**

Je jednoduché říct si: „Celý Nepál stejně nespasím, tak pomáhat nemá cenu.“ Jenže když nebudete lhostejní a věnujete trochu peněz nebo času, pro konkrétní Nepálčata to cenu mít bude! Podívejte se na web **Občanského sdružení Nepálčata** a zjistěte, jak může každý přispět svou trochu do mlýna, aby ušmudlaným dětem žijícím pod štíty Himálaje dal šanci. V Nepálu je

spousta dětí, které přes otřesné podmínky, ve kterých vyrůstají, vynikají ve škole, jsou šikovné, talentované a pilné. Jen místo, kde se narodily, je odkazuje k tomu, aby po zbytek života sekaly trávu a dojíly dobytek. **Dejme jim společně příležitost změnit svůj život, myšlení, a tak i možnost pomoci své vlastní zemi!**

www.nepalcata.cz | číslo účtu: